

ALLMÄNHETENS PRESSOMBUDSMAN (PO)

PRESSENS OPINIONSNÄMND (PON)

Årsberättelser 2013

Innehåll	Sida
PO:s verksamhet	3
PON:s verksamhet	11
Av PON klandrade tidningar	17
Etiska regler för press radio och TV	24
Kontaktuppgifter PO och PON	29

PO:s ÅRSBERÄTTELSE FÖR 2013

Nyorienteringen står i fokus

Förändringsarbete och en omfattande offentlig diskussion om det pressetiska systemets framtid har präglat 2013.

Sociala medier kan prövas

I början av året tillsatte Pressens samarbetsnämnd, på förslag av PO, en arbetsgrupp för att studera möjligheterna att utöka de etiska prövningarna till att gälla även sociala medier där mediehus är aktiva.

Efter utredning, upprepade diskussioner i samarbetsnämnden och en remiss till Pressens Opinionsnämnd, fattades i december beslut om att utvidga utgivarnas etiska ansvar till att gälla även konton på sociala medier som kontrolleras av utgivaren.

De konton som kan prövas ska alltså vara nära knutna till en tidning som redan kan prövas av PO och PON. Knytningen kan till exempel manifesteras genom logotyp. En avgörande faktor är utgivarens möjlighet att ha befogenhet över kontot, till exempel kunna besluta att inlägg ska tas bort eller att kontot ska avslutas.

Det innebär att utökningen inte omfattar journalisters privata konton. Inte heller konton som upprättas av enskilda journalister för att kommentera sin yrkesverksamhet.

Skälet till denna begränsning är att enskilda journalister inte kommer att ställas till ansvar för felsteg. Liksom för resten av det pressetiska arbetet är det ansvarig utgivare som kritiseras vid övertramp och en utgivare kan rimligen inte ställas till ansvar för sina medarbetares yrkesverksamhet på andra plattformar än dem som hon eller han kontrollerar.

Det förtjänar emellertid att påpekas att det juridiska ansvaret för det som skrivs på sociala medier i allmänhet fortfarande faller på den enskilde skribenten. Det gäller även konton som är knutna till en tidning och kontrollerade av utgivaren.

Principiellt är detta en viktig förändring. Hittills har utgivarens juridiska ansvar för vad som publicerats varit lika med det pressetiska ansvaret. Nu har vi för första gången en situation när det pressetiska ansvaret omfattar ett större område än det juridiska.

På väg mot MO/MEN

Våren 2013 presenterade organisationen Utgivarna en utredning om ett nytt medieetiskt system. Utredningen gjordes av journalisten och tryckfrihetsexperten Nils Funcke.

Tanken är att ersätta Allmänhetens Pressombudsman, PO och Pressens Opinionsnämnd, PON, med ett nytt institut som skulle kunna täcka större delar av medielandskapet än det nuvarande. Enligt förslaget skulle det inrättas en Medieombudsman, MO, och en Medieetisk nämnd, MEN, som skulle kunna granska inte bara pressen, utan även till exempel etermedia.

Förändringen är inte så enkel som den kan verka. Flera svåra frågor måste lösas, till exempel gränsdragningen mellan MO/MEN och Granskningsnämnden vid Myndigheten för Radio och TV, som granskar public service och andra sändningar i radio och TV.

På försommaren gavs bland annat PO möjlighet att yttra sig över förslagen i utredningen. I mitt svar ställde jag mig positiv till grundtankarna i förslaget. Inte minst vore det bra för den som upplever sig illa behandlad i medierna om det funnes ett samlat institut att vända sig till.

Även ur ett branschperspektiv vore en nyordning av detta slag att föredra. Dagens mediehus verkar utifrån alla tänkbara plattformar. En tidning är inte bara en tidning, utan en hemsida, otaliga konton i sociala medier, webb-teve och ofta marksänd radio och teve. På samma sätt har de stora etermediabolagen rört sig mot nätet och har idag hemsidor med ett betydande besökarantal.

Att samla de etiska bedömningarna i MO/MEN skulle ligga i linje med denna utveckling.

Utgivarna fortsätter arbetet med frågan, nu i en arbetsgrupp som även inkluderar Publicistklubben och Journalistförbundet.

Snabb ökning av anmälningar

Under 2012 kom det in 307 anmälningar, vilket var en marginell ökning jämfört med året innan. Under 2013 har ökningstakten accelererat. Det kom in sammanlagt 362 anmälningar, vilket är nästan 20 procent mer än 2012.

Den huvudsakliga förklaringen till ökningen är troligen att vi i april 2012 skapade en möjlighet att anmäla elektroniskt, direkt på PO:s hemsida. Det enkla förfarandet har sänkt tröskeln för den som vill anmäla. Det innebär å ena sidan att vi får fler anmälningar, som av olika orsaker kan avskrivs direkt. Å den andra har

vi underlättat för alla dem som verkligen har anledning att komma i kontakt med oss.

Stabilt antal fällningar

Trots att antalet anmälningar stiger, finns det inget i materialet som tyder på att etiken befinner sig på det sluttande planet på de svenska tidningsredaktionerna. Antalet ärenden som lett till hänskjutning från PO till beslut om klander i PON ligger på samma nivå som 2012.

Under det året avgjorde nämnden 38 ärenden som hänskjutits av PO. Av dem ledde 35 till klander, två tidningar friades och ett ärende avvisades av formella skäl av nämnden.

Under 2013 har nämnden avgjort 36 hänskjutningar från PO, varav 34 lett till klander och i två fall till friande beslut.

Det bör dock noteras att nivån 35-40 hänskjutningar är historiskt låg. Sett över tid har antalet hänskjutningar pendlat runt 50 per år. Jag får ibland frågan om det kan bero på att jag har lättare med att overse med tidningarnas övertramp än mina föregångare.

Om så vore fallet hade det sannolikt avspeglats i statistiken över överklaganden. Varje gång PO avskriver ett ärende upplyses anmälaren om att om hon eller han är missbelåten med beslutet går det att överklaga till Pressens Opinionsnämnd. Det finns emellertid inga tecken på att mängden överklaganden ökar – eller att den som överklagar en avskrivning får rätt i PON.

2012 överklagades 55 ärenden. Av dem fick anmälarna i fyra ärenden PO:s avskrivningsbeslut ändrat till en fällning. 2013 hade antalet överklaganden sjunkit till 44. Endast i två fall ledde de till klander av tidningen.

Den samlade statistiken över hänskjutningar och överklaganden 2013 visar att PO och PON gjort samma bedömning i 76 fall av 80, det vill säga 95 procent.

Kvällstidningarna i topp

Den årliga ligan över de som fått flest fällningar brukar toppas av en kvällstidning. Så också 2013. Under flera år har Aftonbladet varit Sveriges mest klandrade tidning. Men för första gången sedan 2004 fick Expressen fler fällningar än konkurrenten; fyra mot Aftonbladets tre.

Drottningen i fokus

Det började med att tidskriften Tiden publicerade ett fotomontage av fotografen Elisabeth Ohlson Wallin. Bilden föreställer kungen och andra kända personer samlade runt en naken kvinnokropp, delvis täckt av pizzabitar. I bildens nedre högra hörn syns drottning Silvia som med gummihandskar på händerna försöker skura bort ett hakkors som dolts under en matta.

Montaget publicerades i en rad tidningar.

Drottning Silvia PO-anmälde Tiden, Expressen, Aftonbladet och Sydsvenskan. Jag valde att avskrika anmälan med motiveringen att personer med den samhällsställning drottningen har får stå ut med satir, även om den skulle vara plump, illvillig eller elak. Det finns naturligtvis gränser för vad även en drottning ska behöva stå ut med i medierna. Detta låg, enligt min åsikt, inom ramen för det acceptabla.

Drottningen valde att överklaga mitt beslut. Därmed blev det känt för tidningarna att det förekom en anmälan.

Mekanismen är nämligen så att om PO avskriver ett ärende direkt, utan att inhämta yttrande från tidningen, får utgivaren inte kännedom om anmälan. Anmälaren behöver därmed inte skylta med en grundlös anmälan inför tidningen – och utgivarna slipper belastas med de hundratals anmälningar varje år som direktavskrivs. Om anmälaren överklagar avskrivningsbeslutet till PON skickas emellertid anmälan regelmässigt till utgivaren för yttrande.

När kvällstidningarna fick veta att de PO-anmäls av drottningen, valde de att publicera. Uppmärksamheten blev omfattande, framför allt i Expressen. Fotomontaget publicerades åter och även delar av såväl drottningens anmälan som PO:s avskrivning publicerades.

Denna förnyade publicitet PO-anmäldes av drottningen med hänvisning till den hedersregel som säger att en tidning inte ska offentliggöra att det föreligger en PO-anmälan medan utredningen pågår. Skälet till det är att tidningen inte ska ha utrymme för att upprepa den kränkning anmälaren upplevt under utredningstiden.

Anledningen till att detta kallas en hedersregel är att den inte finns formellt formulerad i instruktionen till PO eller stadgarna för PON. I §4 av stadgarna för PON står det att nämndens avgöranden är offentliga. Ur detta har utvecklats en praxis som säger att resten av processen är sekretessbelagd.

Denna praxis har bekräftats vid ett tiotal tillfällen genom åren av beslut i PON. Det finns emellertid inte något exempel på att nämnden godtagit ett för tidigt

offentliggörande. Den här hållningen bygger på att det funnits en konsensus inom PON om att det är viktigt att skydda den som anmäler under utredningens gång. Om det finns risk att det kränkande upprepas gång på gång, är det många som kommer att avstå från att göra en PO-anmälan.

I den debatt som följt har kvällstidningarnas utgivare hävdad att det inte är rimligt att detta skydd omfattar en person med drotnings ställning i samhället.

Besluten i PON i ärendena ovan blev att fria publiceringen av fotomontaget och fälla båda kvällstidningarna för att de offentliggjort PO-anmälan innan nämnden fattat beslut.

Under hösten diskuterade medlemmarna i det etiska systemets huvudman, Pressens samarbetsnämnd, om det fanns skäl att förtydliga regelsystemet på denna punkt. Antingen öppna för utgivarna att i vissa fall få publicera en anmälan, eller bekräfta sekretessen med en formel regel. Beslutet blev att inte göra några förändringar.

Paragraf 4 i PON:s stadgar lyder således fortfarande ”Nämndens avgöranden är offentliga”. Hedersregeln finns sedan 2011 formulerad på förstasidan av PO.se.

En tredjedel utåtriktad verksamhet

En viktig del i Samarbetsnämndens uppdrag till PO är den utåtriktade verksamheten. Tanken är att genom föreläsningar, artiklar och debatter stimulera den pressetiska diskussionen såväl i mediebranschen som hos allmänheten.

Ur det här perspektivet har 2013 varit ett intensivt år.

Jag har under året hållit 34 föredrag i olika sammanhang, skrivit ett 20-tal krönikor och debattartiklar, givit mer än 50 intervjuer till olika medier och deltagit i en rad debatter.

Sammanlagt har detta tagit cirka 80 arbetsdagar i anspråk, eller cirka en tredjedel av min arbetstid.

Stockholm den 12 februari 2014

Ola Sigvardsson
Allmänhetens Pressombudsman, PO

Verksamheten i sammandrag

Ola Sigvardsson är Allmänhetens Pressombudsman. Kersti Söderberg är Allmänhetens Biträdande Pressombudsman.

Ida Boström har tjänstgjort som handläggare hos PO till den 3 maj. Erika Alinge är PO:s kanslist. Nämndsekreterare hos Pressens Opinionsnämnd, PON, är Synnöve Magnusson. Emelie Burström respektive Jessica Hörnblad vikarierade för henne fram till i maj.

Antalet anmälningar till PO uppgick under 2013 till 362 stycken. PO fattade beslut i 339 ärenden varav 41 hänsköts till Pressens Opinionsnämnd med förslag om klander. Alla ärenden som överlämnats till PON är ännu inte avgjorda av nämnden eftersom det sker en viss förskjutning av ärenden/beslut mellan olika kalenderår.

Under 2013 beslutade PON om klander i 36 fall. Av dessa var 34 hänskjutna av PO och 2 överklaganden som avskrivits av PO.

I september medverkade PO i AIPCE:s konferens i Israel för europeiska pressombudsmän och pressnämnder.

./.

Tabell 1

HANDLÄGGNING AV DIARIEFÖRDA PO-ÄRENDEN 2013

Balans från 2012	30
Under året inkomna ärenden	362
Avgjorda ärenden	339
varav:	
avskrivna	298
hänskjutna till PON	41
Balans den 31 december 2013	53

Tabell 2

VISSA UPPGIFTER OM PO:s ÄRENDEBALANS

År	Nya Ärenden	Avgjorda ärenden	Balans per den 31 dec
1980	385	476	38
1981	361	381	18
1982	345	328	35
1983	381	383	33
1984	345	335	43
1985	360	365	38
1986	339	344	33
1987	325	318	40
1988	368	379	29
1989	353	363	19
1990	331	305	45
1991	298	298	45
1992	270	276	39
1993	323	330	32
1994	426	420	38
1995	421	408	51
1996	443	436	58
1997	423	423	58
1998	438	458	38
1999	372	353	57
2000	396	414	41
2001	391	405	29
2002	383	370	42
2003	334	341	35
2004	389	377	47
2005	333	341	39
2006	405	347	97
2007	313	317	93
2008	333	338	88
2009	331	283	136
2010	336	397	75
2011	288	306	57
2012	307	334	30
2013	362	339	53

PON:s ÅRSBERÄTTELSE FÖR 2013

Pressens Opinionsnämnd får härmed enligt 14 § i stadgarna för nämnden avge rapport om sin verksamhet under år 2013.

Opinionsnämnden har under året haft följande sammansättning:

t .o.m. 30 juni 2013

Ordförande:

justitierådet Per Virdesten

Vice ordförande:

hovrättspresidenten Fredrik Wersäll

Andre vice ordförande:

justitierådet Karin Almgren

Tredje vice ordförande:

justitierådet Agneta Bäcklund

fr.o.m. 1 juli 2013

Ordförande:

hovrättspresidenten Fredrik Wersäll

Vice ordförande:

justitierådet Karin Almgren

Andre vice ordförande:

justitierådet Agneta Bäcklund

Tredje vice ordförande:

justitierådet Anders Eka

Övriga ledamöter och suppleanter:

av *Publicistklubben* utsedda:

t .o.m. 30 juni 2013

redaktörerna Lena Hennel och Mårten Enberg, ordinarie ledamöter, med redaktörerna Martin Ahlquist och Maria Edström, som suppleanter;

fr.o.m. 1 juli 2013

redaktörerna Martin Ahlquist och Maria Edström, ordinarie ledamöter, med redaktörerna Clas Barkman och Karin Sjöberg, som suppleanter;

av *Svenska Journalistförbundet* utsedda:

t .o.m. 30 juni 2013

redaktörerna Sus Andersson och Anna Bubenko, ordinarie ledamöter, med Olle Fors och Rino Rotevatn, som suppleanter;

fr.o.m. 1 juli 2013

redaktörerna Olle Fors och Anna Bubenko, ordinarie ledamöter, med Ann Norrby och Rino Rotevatn, som suppleanter;

av *Svenska Tidningsutgivareföreningen* utsedda:

t .o.m. 30 juni 2013

chefredaktörerna Niklas Silow och Kerstin Årmann, ordinarie ledamöter, med chefredaktörerna Lars Näslund och Thelma Kimsjö, som suppleanter;

fr.o.m. 1 juli 2013

chefredaktörerna Thelma Kimsjö och Kerstin Årmann, ordinarie ledamöter, med chefredaktörerna Sofia Olsson Olsén och Magnus Alselind, som suppleanter;

Av *Sveriges Tidskrifter* utsedda:

t .o.m. 30 juni 2013

chefredaktörerna Jonas Helling och Lasse Genberg, ordinarie ledamöter, med chefredaktörerna Lena Hörngren och AnnaBritt Benjour, som suppleanter;

fr.o.m. 1 juli 2013

chefredaktörerna Jonas Helling och Lasse Genberg, ordinarie ledamöter, med chefredaktörerna Lena Hörngren och AnnaBritt Benjour, som suppleanter;

av *riksdagens chefsjustitieombudsman och ordföranden i styrelsen för Sveriges advokatsamfund* gemensamt utsedda:

t .o.m. 30 juni 2013

generaldirektören Kerstin Wigzell, advokaten Claes Lundblad, teologie doktorn Annika Borg, professorn Mohammad Fazlhashemi, professorn Stefan Einhorn, och rektorn Göran Bexell, ordinarie ledamöter samt f.d. förbundsordföranden Göran Johnsson, professor Elisabeth Rynning, advokaten Leif Ljungholm, ordföranden Sture Nordh, generalsekreteraren Elisabeth Dahlin och verkställande direktören Kerstin Hessius som suppleanter.

fr.o.m. 1 juli 2013

generaldirektören Kerstin Wigzell, teologie doktorn Annika Borg, professorn Mohammad Fazlhashemi, professorn Stefan Einhorn, justitierådet Elisabeth Rynning och rektorn Göran Bexell, ordinarie ledamöter samt, f.d. förbundsordföranden Göran Johnsson, advokaten Leif Ljungholm, ordföranden Sture Nordh, generalsekreteraren Elisabeth Dahlin, verkställande direktören Kerstin Hessius och professorn Mårten Schultz som suppleanter.

Som nämndsekreterare har Synnöve Magnusson, Emelie Burström och Jessica Hörnblad tjänstgjort.

Opinionsnämndens avdelningar har under året hållit 11 sammanträden och har vid två tillfällen sammanträtt i plenum. Suppleanterna har deltagit i nämndens överläggningar även när de inte har tjänstgjort i ordinarie ledamöters ställe.

ANTAL ÄRENDEN:

1. Den 1 januari 2013	18
2. Under året inkomna ärenden	79
3. Under året avgjorda ärenden	79*
4. Den 31 december 2013 kvarstående ärenden	18

* Av 80 ärenden har ett fått två expeditjonsnummer.

Av nämnden under året avgjorda ärenden fördelar sig på följande sätt:

36 ärenden har avgjorts efter anmälningar, som ingivits till Allmänhetens Pressombudsman (PO) och av denne hänskjutits till nämnden. Av dessa har 34 föranlett klandrande uttalanden, medan tidningarna friats i 2 ärenden.

44 ärenden har förts vidare till nämnden av anmälarna efter avskrivningsbeslut av PO. I 34 av dessa ärenden har tidningarna friats. I 2 ärenden har tidningarna fällts. 8 ärenden har avvisats av nämnden.

Av sammanlagt 80 ärenden som förelagts nämnden för prövning har 36 ärenden föranlett klandrande uttalanden medan 36 ärenden friats och 8 avvisats. De 36 ärenden som klandrats av nämnden fördelar sig på följande sätt; i 6 fall har tidningarna åsidosatt god publicistisk sed och i 30 fall brutit mot god publicistisk sed.

Under året har skiljaktiga meningar angivits i 2 ärenden.

De fyra ordförandena i PON har i juni 2013 yttrat sig över Nils Funckes utredning Medieetik och självsanering – skiss till en vidgad och stärkt prövning. Yttrandet är i huvudsak positivt till förslaget. Det anförs att den självsanerande verksamheten behöver breddas, inte minst mot bakgrund av förändringen i medielandskapet och befolkningens medievanor. I yttrandet pekas dock på behovet av förtydliganden av bl.a. tillämpningsområdets avgränsning och att vissa frågor utreds ytterligare. Också resursbehovet anges behöva utredas ytterligare.

PON har i december 2013 i plenum yttrat sig över rapporten ”Ska sociala medier kunna prövas pressetiskt?” från Pressens samarbetsnämnd. PON ställde sig i allt väsentligt bakom förslagen, men påpekade beträffande också detta förslag att det kan leda till behov av ökade resurser.

PON har i plenum också diskuterat bl.a. den nya formen för att skriva uttalanden. Slutsatsen blev att det nya systemet ska utvärderas när viss ytterligare erfarenhet vunnits.

PON:s ordföranden har under året haft två möten med PO, där gemensamma frågor diskuterats, bl.a. ärendeutvecklingen hos såväl PO som PON. PO har också bjudits in till PON för att för nämndens ledamöter ge sin syn på vissa centrala pressetiska begrepp och allmänt beskriva sin prövning.

Av nämnden under året klandrade ärenden har föranlett expeditionsavgifter om sammanlagt 980 000 kronor.

Stockholm i december 2013

Fredrik Wersäll

Synnöve Magnusson

TABELL ÖVER ÄRENDEN AVGJORDA AV PON 2013

Ärenden	fällda	friade	avvisade	summa
Av PO hänskjutna	34	2	0	36
Överklagade avskrivningsbeslut	2	34	8	44
Summa	36	36	8	80

TIDNINGAR KLANDRADE AV PON 2013

Aftonbladet	3	Kristianstadsbladet	1
Barometern	2	Kyrknytt	1
bltsydostran.se	1	Laholms Tidning	1
Borås Tidning	1	Nerikes Allehanda	1
Dagens Nyheter	1	Orust Tjörn Tidningen	1
Dala-Demokraten	1	Piteå-Tidningen	1
Expressen	4	Skånska Dagbladet	1
Falu Kuriren	2	Smålands-Tidningen	3
Gefle Dagblad	1	Sundsvalls Tidning	1
Göteborgs-Posten	1	Veckorevyn	1
h elagotland.se	2	Västerbottens-Kuriren	1
Jönköpings-Posten	1	Västerviks-Tidningen	1
Karlskoga Tidning	1	Östgöta Correspondenten	1

KLANDRADE PUBLICERINGAR 2013

I anslutning till varje fall anges om ärendet har hänskjutits av PO eller av anmälaren (Anm.) Dessutom anges det om klandret avser att tidningen har åsidosatt (å), brutit (b) eller grovt brutit (gb) mot god publicistisk sed. Skiljaktiga beslut markeras med (sk).

Aftonbladet

- Exp nr 2 Tidningen gjorde en granskning av mäklare som på olika sätt gjort fel gentemot sina kunder. En av mäklarna anmälde publiceringen. Denne figurerade på bild tillsammans med påståenden om att mäklarna bluffat och ljugit. Det fanns inget belägg för detta i anmälares fall. PO (b)
- Exp nr 49 Aftonbladet bröt mot regeln att under en pågående PON-utredning publicera att tidningen blivit anmäld. PO (b)
- Exp nr 58 Tidningen skrev om en mans diagnos och lät i artiklar påskina att mannen levte på sjukbidrag samtidigt som han gjorde politisk karriär. PO (b)

Barometern

- Exp nr 14 Tidningen beskrev hur gymnasieförbundets chef i en kommun hade varit aggressiv och snarstucken i en mejlkonversation med en medborgare. Tidningen saknade grund för sin beskrivning. PO (b)
- Exp nr 70 I artikeln lades fokus på ett polisförhör där en namngiven förhørsledare framställdes som aggressiv och sades ha brutit mot grundläggande förhørsprinciper. PO (b)

Bltsydostran.se

- Exp nr 13 I anslutning till en rapportering om en predikant som fått en tandskada ersatt av sin tidigare arbetsgivare publicerades kränkande kommentarer om predikanten. PO (b)

Borås Tidning

Exp nr 22 Vid rapporteringen om en misshandel publicerade tidningen känsliga uppgifter om kopplingen mellan en misstänkt gärningsman och brottsoffret. PO (å)

Dagens Nyheter

Exp nr 17 En slutreplik i en diskussion om händelserna i den bosniska staden Srebrenica, innehöll sådana angrepp på anmälaren att den inte borde ha fått stå oemotsagd. Anm (b)

Dala-Demokraten

Exp nr 72 Tidningen klandras för att ha beskrivit en politikers allvarliga hälsotillstånd. Motiveringen är att frågor om hälsa är integritetskänsliga och att uppgifter om sjukdom i allmänhet hör till privatlivets helgd. PO (b)

Expressen

Exp nr 8 Att koppla rubriken ”Rektor åtalas för våldtäkt på barn” till en bild av en identifierbar skola där detta inte hade inträffat, tillfogade rektorn för den avbildade skolan en oförsvarlig publicitetsskada. Tillrättaläggande var inte tillräckligt för att reparera skadan. PO (b)

Exp nr 46 Expressen bröt mot regeln att under en pågående PON-utredning publicera att tidningen blivit anmäld. PO (b)

Exp nr 48 Expressen klandras för att genom rubrik, porträttbild och glidande formuleringar framställt anmälaren som på ett eller annat sätt knuten till kriminell verksamhet. PO (b)

Exp nr 59 Tidningen skrev om en mans diagnos och lät i artiklar påskina att mannen levte på sjukbidrag samtidigt som han gjorde politisk karriär. PO (b)

Falu Kuriren

Exp nr 69 Tidningen skrev att det var skattepengar, alltså läsarnas pengar, som finansierade lönerna när Leksands IF Hockey AB begärt rekonstruktion. Omständigheterna har inte beskrivits på ett korrekt sätt varför rättelse eller genmäle borde ha erbjudits. PO (å)

Exp nr 71 Tidningen klandras för att ha beskrivit en politikers allvarliga hälsotillstånd. Motiveringen är att frågor om hälsa är integritetskänsliga och att uppgifter om sjukdom i allmänhet hör till privatlivets helgd. PO (b)

Gefle Dagblad

Exp nr 39 Tidningen berättade om en kvinna som fått besök av djurskyddshandläggare. I en av de två artiklarna visades en bild på en gris som befann sig i kvinnans hem kombinerat med svepande anklagelser. Uppgifterna gjorde henne identifierbar för en viss krets och medförde en oförsvarlig publicitetsskada. PO (å)

Göteborgs-Posten

Exp nr 61 Anmälaren tillfogades en omfattande publicitetsskada när Göteborgs-Posten publicerat en dödsannons som visade sig vara falsk. Skadan förvärrades av en rättelse tidningen senare införde. PO (b)

helagotland.se

Exp nr 18 och 19 I en artikel om en pjäs om sex som riktade sig till ungdomar intervjuades två unga kvinnor som varit på föreställningen. De namngavs och fanns också med på bild. Vissa av deras uttalanden kunde tolkas som uttryck för personliga erfarenheter, trots att ungdomarna hade avsett att uttala sig generellt. Tidningen hade inte varit tillräckligt återhållsam i sin publicering och klandrades för att ha brutit mot god publicistisk sed. PO (b)

Jönköpings-Posten

Exp nr 10 I anslutning till rapporteringen om en konflikt mellan en markägare och personer som menade att han hindrade allemansrätten, publicerades en insändare som uttryckte starkt nedsättande påståenden om markägaren. PO (b)

Karlskoga Tidning

Exp nr 3 I samband med rapporteringen om en avskedad lärare publicerades identifierande uppgifter om denne samt detaljer om ett brott som han blivit anklagad men inte dömts för. Det framgick inte heller att de 19 månadslöner läraren erhållit var ett skadestånd från kommunen pga felaktigt avskedande. Anm (b)

Kristianstadsbladet

Exp nr 1 Det fanns inte grund för tidningens uppgift om att en namngiven mäklare "toppade värstalistor". Det var också fel att ta upp kritik mot mäklaren som gällde en 7 år gammal husaffär. Tidningen borde inte efter en så lång tid och utan tydliga belägg ensidigt ha presenterat ena partens syn på saken. PO (å)

Kyrknytt

Exp nr 47 Kyrknytt klandras av PON för att tidningen publicerat uppgifter om en persons hälsoproblem. PO (å) (sk)

Laholms Tidning

Exp nr 75 Tidningen skrev om en pågående tvist mellan en privatperson och skatteverket. De uppgifter tidningen lämnat gör sammantaget att det är rimligt att anta att hon är identifierad av en stor del av de människor hon bor i närheten av. Därmed har tidningen misslyckats med sin ambition att skydda anmälarens personliga integritet. PO (b)

Nerikes Allehanda

Exp nr 76 Nerikes Allehanda fälls av Pressens Opinionsnämnd, PON, för att tidningen förra året pekade ut en företagare som misstänkt för ekonomisk brottslighet. Men mannen var inte delgiven misstanke om brott. Eftersom NA dessutom skrev ut namnet på hans företag var han lätt att identifiera. PON anser att NA brutit mot god publicistisk sed. PO (b)

Orust Tjörn Tidningen

Exp nr 42 Tidningen återgav delar av en anmälan till Konsumentombudsmannen gällande en populär blogg, skriven av en minderårig. PO ansåg att det med tanke på den stora läsekrets som följer bloggen var rimligt att rapportera om anmälningen och även bloggarens namn men att gränsen passerats när man påstod att hon "far med osanning". PO (å)

Piteå Tidningen

Exp nr 41 Tidningen namngav ordföranden för ett projekt som fått bidrag från Sametinget för att organisera en konstutställning. Utställningen beskrevs som fejkad och ordföranden påstods ha kvitterat ut och behållit pengarna vilket tidningen inte ledde i bevis. PO (b)

Skånska Dagbladet

Exp nr 74 Tidningen skrev om en pågående tvist mellan en privatperson och skatteverket. De uppgifter tidningen lämnat gör sammantaget att det är rimligt att anta att hon är identifierad av en stor del av de människor hon bor i närheten av. Därmed har tidningen misslyckats med sin ambition att skydda anmälarens personliga integritet. PO (b)

Smålands Tidningen

Exp nr 65-67 Tidningen skrev att tre medlemmar i en flygklubb "plockat ut" ersättningar för sina insatser under en flygdag. På det sättet antyds att de själva beslutat om ersättningarna, vilket de inte gjort. PO (b)

Sundsvalls Tidning

Exp nr 57 Tidningen skrev närgånget om en mans sjukdomsdiagnos och lät i artiklar och kommentarsfält påskina att mannen levte på sjukbidrag samtidigt som han gjorde politisk karriär. PO (b)

Veckorevyn

Exp nr 5 I samband med ett reportage om Zumba poledance framställde tidningen träningsformen med sexuella förtecken samt exponerade en deltagare mot hennes uttalade vilja. PO (b)

Västerbottens-Kuriren

Exp nr 7 Enligt de pressetiska reglerna ska tidningarna iaktta stor försiktighet vid rapporteringen om självmord av hänsyn till de anhöriga. I detta fall slog tidningen fast att en kvinna hade begått självmord genom att hoppa framför ett tåg, trots att ingen vid tillfället med säkerhet kunde veta om det var en olycka eller ett självmord. PO (b)

Västerviks-Tidningen

Exp nr 20 Tidningen berättade att en namngiven ordförande i en sportfiskeklubb anklagades för borttappade kvitton, slarvig bokföring och tömda konton. Den polisutredning som inletts hade vid publiceringen inte lett till något åtal. PO (b)

Östgöta Correspondenten

Exp nr 12 Tidningen skrev i sin rubrik att en flicka som bjudit ut sig på nätet hade omhändertagits. Rubriken hade inte täckning i texten och var kränkande. PO (b)

ETISKA REGLER FÖR PRESS, RADIO OCH TV

Press, radio och tv skall ha största frihet inom ramen för tryckfrihetsförordningen och yttrandefrihetsgrundlagen för att kunna tjäna som nyhetsförmedlare och som granskare av samhällslivet och för att kunna publicera det som är av vikt och betydelse för medborgarna. Det gäller dock att skydda enskilda mot oförskyllt lidande genom publicitet.

Etiken tar sig inte i första hand uttryck i en formell regeltillämpning utan i en ansvarig hållning inför den publicistiska uppgiften. De etiska reglerna för press, radio och tv skall vara ett stöd för den hållningen.

I. PUBLICITETSREGLER

Ge korrekta nyheter

1. Massmediernas roll i samhället och allmänhetens förtroende för dessa medier kräver korrekt och allsidig nyhetsförmedling.
2. Var kritisk mot nyhetskällorna. Kontrollera sakuppgifter så noggrant som omständigheterna medger, även om de tidigare har publicerats. Ge läsaren/mot-tagaren möjlighet att skilja mellan faktaredovisning och kommentarer.
3. Löpsedel, rubrik och ingress skall ha täckning i texten.
4. Slå vakt om den dokumentära bilden. Var noga med att bilder och grafiska illustrationer är korrekta och inte utnyttjas på ett missvisande sätt.

Var generös med bemötanden

5. Felaktig sakuppgift skall rättas, när det är påkallat. Den som gör anspråk på att bemöta ett påstående skall, om det är befogat, beredas tillfälle till genmäle. Rättelse och genmäle skall i lämplig form publiceras utan dröjsmål och på så sätt att de kan uppmärksammas av dem som har fått del av de ursprungliga uppgifterna. Observera att ett genmäle inte alltid kräver en redaktionell kommentar.
6. Publicera utan dröjsmål Pressens Opinionsnämnds klandrande uttalanden i fall som rör den egna tidningen.

Respektera den personliga integriteten

7. Överväg noga publicitet som kan kränka privatlivets helgd. Avstå från sådan publicitet om inte ett uppenbart allmänintresse kräver offentlig belysning.

8. Iaktta stor försiktighet vid publicering av självmord och självmordsförsök särskilt av hänsyn till anhöriga och vad ovan sagts om privatlivets helgd.

9. Visa alltid brotts- och olycksoffer och deras anhöriga största möjliga hänsyn. Pröva noga publicering av namn och bild med hänsyn tagen till offren och deras anhöriga.

10. Framhäv inte berörda personers etniska ursprung, kön, nationalitet, yrke, politisk tillhörighet, religiös åskådning eller sexuell läggning om det saknar betydelse i sammanhanget och är missaktande.

Var varsam med bilder

11. Vad som i dessa regler sägs gäller i tillämpliga delar även om bildmaterial.

12. Bildmontage, retuschering på elektronisk väg eller bildtext får ej utformas så att det vilseleder eller lurar läsaren. Ange alltid i direkt anslutning till bilden om den är förändrad genom montage eller retusch. Detta gäller även vid arkivering.

Hör båda sidor

13. Sträva efter att ge personer, som kritiseras i faktaredovisande material tillfälle att bemöta kritiken samtidigt. Sträva också efter att återge alla parter ståndpunkter. Var uppmärksam på att anmälningar av olika slag kan ha till enda syfte att skada den som blivit anmäld.

14. Tänk på att en person, misstänkt för brott, i lagens mening alltid betraktas som oskyldig om fällande dom inte föreligger. Den slutliga utgången av en skildrad rättssak bör redovisas.

Var försiktig med namn

15. Överväg noga konsekvenserna av en namnpublicering som kan skada människor. Avstå från sådan publicering om inte ett uppenbart allmänintresse kräver att namn anges.

16. Om inte namn anges undvik att publicera bild eller uppgift om yrke, titel, ålder, nationalitet, kön eller annat, som gör en identifiering möjlig.

17. Observera att hela ansvaret för namn- och bildpublicering faller på den som återger materialet.

KOMMENTAR TILL DEL I

För tolkning av begreppet "god publicistisk sed" svarar för pressens del i första hand Pressens Opinionsnämnd samt i ärenden som inte hänskjuts till nämnden Allmänhetens Pressombudsman. Det bör uppmärksammas att Pressens Opinionsnämnd och Allmänhetens Pressombudsman ej prövar fråga om avsteg från reglerna i radio- eller televisionsprogram. För granskning av dessa program finns den av regeringen utsedda Granskningsnämnden.

Opinionsnämndens utslag publiceras förutom i den klandrade tidningen i refererande form i Pressens Tidning och tidningen Journalisten. Abonnemang på nämndens utslag kan beställas hos TU.

PO utger en årsberättelse där de från principiell synpunkt viktigaste ärendena kommenteras.

Granskningsnämndens beslut kan rekvireras hos nämndens kansli.

II. YRKESREGLER

Journalistens integritet

1. Ta inte i tjänsten emot journalistiska uppdrag av personer utanför den redaktionella ledningen.
2. Acceptera inte uppdrag från utomstående, ej heller inbjudan, gåva, gratisresa eller annan förmån i och utanför tjänsten som kan misstänkliggöra ställningen som fri och självständig journalist.
3. Använd inte ställningen som journalist till att utöva påtryckning för egen eller andras vinning eller till att skaffa privata förmåner.
4. Utnyttja inte för egen eller andras vinning opublicerade nyheter beträffande de ekonomiska förhållanden eller åtgärder hos stat, kommuner, organisationer, företag eller enskilda.
5. Beakta journalistavtalets bestämmelse om att medarbetare icke får åläggas att skriva mot sin övertygelse eller utföra förödmjukande uppdrag.

Anskaffning av material

6. Tillmötesgå rimliga önskemål från intervjuade personer om att i förväg få veta hur och var deras uttalanden återges.
7. Visa särskild hänsyn mot ovana intervjuobjekt. Upplys den intervjuade om huruvida samtalet är avsett för publicering eller enbart för information.
8. Förfalska inte intervjuer eller bilder.
9. Visa hänsyn vid fotograferingsuppdrag samt vid anskaffning av bilder, särskilt i samband med olyckor och brott.
10. Ge inte efter för påtryckningar från utomstående i avsikt att hindra eller inskränka berättigad publicitet.
11. Beakta upphovsrätten med dess citatregler och fotorätten.
12. Visa generositet med källangivelse när en framställning huvudsakligen bygger på annans sakuppgifter.

Publiceringstider

13. Respektera överenskomna publiceringstider.

KOMMENTAR TILL DEL II

Undertecknarna av dessa regler vill med detta avsnitt ge vägledning i det journalistiska arbetet på fältet och på redaktionerna när problem uppstår som endast ofullständigt eller inte alls behandlas i lagar, kollektivavtal eller i övriga delar av dessa etiska regler för massmedier. Avsnittet ersätter SJF:s yrkeskodex.

Detta avsnitt är inte bara en regelsamling - det är också avsett att stimulera till en kontinuerlig debatt inom journalistkåren i arbetsetiska frågor. Reglerna gör inte anspråk på att täcka alla de situationer som journalisten kan möta i sitt arbete.

Reglerna avser alla redaktionella medarbetare, alltså i tillämpliga delar även journalister vid radio, tv, informationsavdelningar etc.

SJF:s styrelse verkar för att förbundets medlemmar efterlever denna del av reglerna.

ALLMÄNHETENS PRESSOMBUDSMAN (PO)

PRESSENS OPINIONSÄMND (PON)

Besöksadress: Kungsgatan 62, Stockholm

Postadress: Box 223 10, 104 22 Stockholm

Tel: 08-692 46 20

PO/PONs hemsida: www.po.se

E-post: po@po.se